

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

*Svenska
lärarlöner
i ett europeiskt
perspektiv*

*Svenska
lärarlöner
i ett europeiskt
perspektiv*

Innehåll

Sammanfattning _____	<i>6</i>
Lönespridning för lärare _____	<i>8</i>
Lönespridning efter ålder och yrke _____	<i>10</i>
Svenska lärares köpkraft _____	<i>11</i>
Referenser _____	<i>14</i>

Sammanfattning

Svenska grundskole- och gymnasielärares löner har haft en mycket svag utveckling de senaste tjugo åren och lärarlönerna har tappat i konkurrenskraft, dels mot andra yrken i Sverige och dels mot andra europeiska lärarlöner.¹

Trots försök att på olika sätt sluta avtal som ska innebära rejäla löneökningar för lärarna så har detta misslyckats² och undersökningar visar att lönen är en av de huvudsakliga anledningarna till att gymnasieungdomar väljer bort lärarutbildningen och läraryrket, trots att de är intresserade av yrket.³ Detta styrker en av de slutsatser OECD drar i Education at a Glance 2011:

Since compensation and working conditions are important for attracting, developing and retaining skilled and high-quality teachers, policy makers should carefully consider teachers' salaries as they try to ensure both quality teaching and balanced education budgets.⁴

I denna promemoria sätts de svenska lärarlönerna i relation till andra europeiska länders lärarlöner. Utgångspunkten är den lönestatistik som återfinns i OECDs Education at a Glance 2011 samt svensk statistik över lärarlöner och andra akademikeryrkens löner. Promemorian visar bland annat:

- Att svenska lärarlöner är anmärkningsvärt sammanpressade både avseende år i yrket och skolform som lärare återfinns i.

¹ Lärarnas Riksförbund (2012 a); OECD (2011)

² Lärarnas Riksförbund (2012 b)

³ Lärarnas Riksförbund (2012 e)

⁴ OECD (2011) s.407

- Att de svenska lärarlönerna står sig slätt mot andra svenska akademikerlöner i jämförelse med hur andra OECD-länders lärarlöner står sig mot sina respektive övriga akademikerlöner.
- Att de svenska lärarna har en lägre inhemsk köpkraft än lärare i andra europeiska länder.
- Att en svensk grundskollärlön (tidigare år) för en lärare med 15 år i yrket skulle ligga på 44 000 kronor i månaden om lönenivån var densamma i Sverige som i Tyskland. Motsvarande siffra för en gymnasielärare med samma erfarenhet är drygt 53 000 kronor i månaden.

Lönespridning för lärare

Lönestrukturen för svenska grund- och gymnasielärare är mycket sammanpressad, både i jämförelse med andra länders lärarlöner och i jämförelse med andra svenska akademikeryrken. OECD gör i Education at a Glance 2011 en sammanställning av medlemsländernas lönenivåer för lärare samt dess löneutveckling efter antal år i yrket:

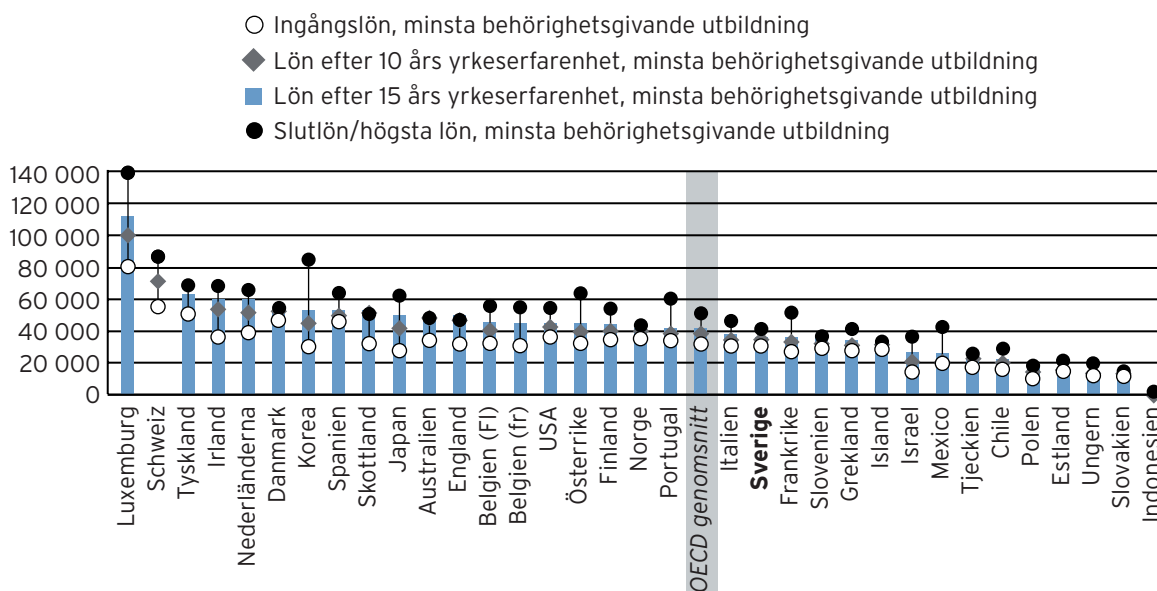

Diagram 1

Motsvarande högstadielärarlöner som ingångslön samt efter 10 och 15 års yrkeserfarenhet samt högsta lön. Lönerna är köpkraftskorrigerade och anges i dollar (USD).

Källa: OECD (2011), diagram D3.1. s.406

Som diagrammet visar så är de svenska lärarlönerna lika sammanpressade som de i Slovenien, Island, Estland, Polen och Norge samt att de ligger på en liknande nivå avseende köpkraft som Italien, Slovenien, Grekland och Irland strax under OECD-snittet.

OECD gör också en jämförelse mellan ländernas lärarlöner och andra inhemska akademikeryrkens löner. Av jämförelsen framgår att de svenska lärarlönerna har svårt att hävda sig mot likvärdiga akademikeryrken (avseende utbildningsnivå):

Ratio of salary after 15 years of experience/minimum training to earnings for full-time, full-year workers with tertiary education aged 25 to 64 (2009 or latest available year)

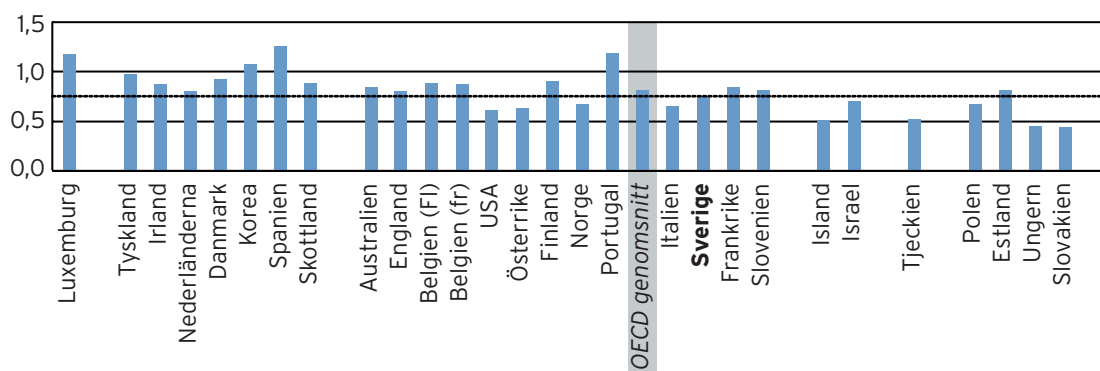

Diagram 2

Förhållandet mellan lärarlöner och andra akademikerlöner efter 15 års yrkeserfarenhet (25-64 år). Streckad linje markerar Sveriges nivå.

Källa: OECD (2011), diagram D3.1. s.406

De svenska lärarlönerna förhåller sig till övriga inhemska akademikeryrkens löner på samma sätt som exempelvis Slovenien, Israel, Polen och Estland. De länder där lärarlönerna står sig bäst är Spanien, Portugal och Luxemburg.

I en jämförelse med andra svenska akademikeryrken syns de lägre lönenivåerna och den sammanpressade lönespridningen tydligt:

Lönespridning efter ålder och yrke

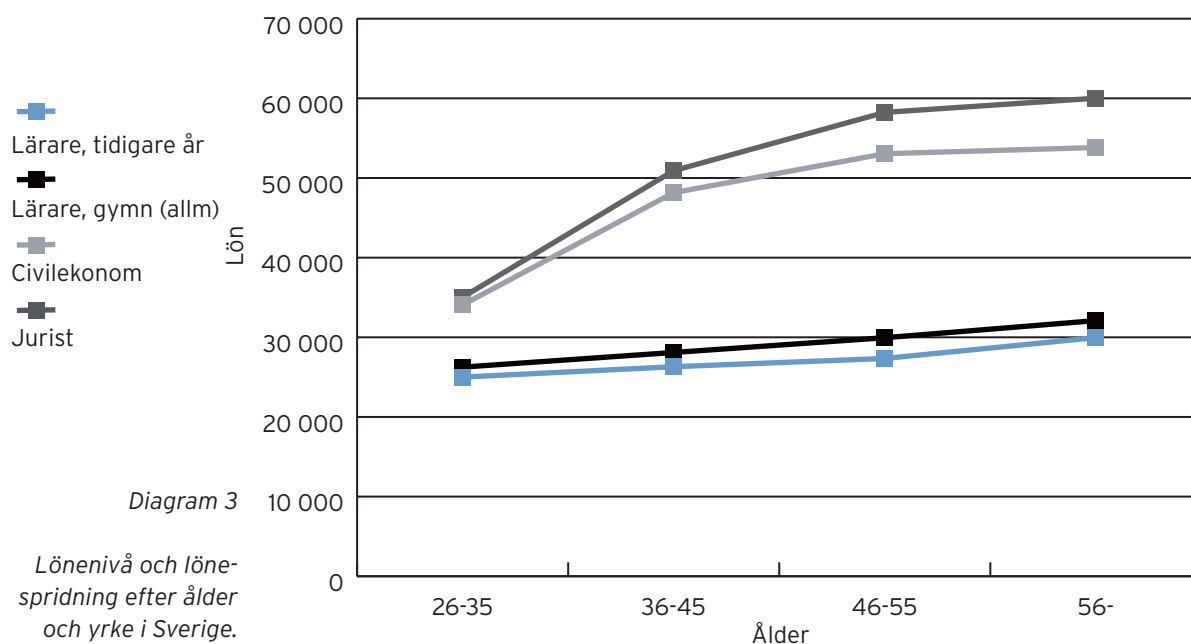

Diagram 3

Lönenivå och lönespridning efter ålder och yrke i Sverige. Lönestatistik för 2011.

Källa: Lärarnas Riksförbund (2012 d); Saco (2012)

Ytterligare ett område där Sverige avviker från det stora flertalet av OECD-länderna är hur lärarnas utbildningslängd premieras (främst mätt genom vilken skolform läraren är utbildad för och är verksam i). I de flesta OECD-länderna ökar lärarlönen i paritet till vilken skolform läraren är verksam i. I länder som Belgien, Luxemburg och Polen är lönen för en gymnasielärare med minst 15 års yrkeserfarenhet minst 25 procent högre än för en lågstadielärare med samma erfarenhet. I Sverige är denna skillnad mindre än tio procent.⁵

⁵ OECD (2011) s.407. En svensk gymnasielärare med cirka 15 års yrkeserfarenhet tjänar i snitt 28 095 kronor/månad och en grundskolelärare (tidigare år) med samma erfarenhet 26 307 kronor/månad (28 095/26 307 = 1,0679... (6,8 procent)). Lärarnas Riksförbund (2012 d).

Svenska lärares köpkraft

Samtliga mått för lärarlöner som OECD använder i Education at a Glance 2011 är köpkraftskorrigerade årslöner omräknade till dollar (USD). En omräkning enligt denna modell är central för att lärarnas situation på arbetsmarknaden och som konsumenter på marknaden i stort ska kunna jämföras mellan olika länder. Det skapar dock ett problem när dessa jämförelser sedan ska relateras till de egna förhållandena i det egna landet. Vilken månadslön skulle exempelvis en svensk grundskollärare med 15 års yrkeserfarenhet ha om denne skulle vara lika köpstark som sin tyska kollega? Utifrån OECDs lönestatistik presenteras nedan omräkningar till svenska förhållanden.

I tabellen nedan redovisas de köpkraftskorrigerade årslönerna enligt OECDs statistik tillsammans med den faktor som beskriver storleksförhållandet mellan det aktuella landets och Sveriges lärarlöner:

	Lön efter 10 års yrkeserfarenhet		Lön efter 10 års yrkeserfarenhet		Högsta lön	
	Primary edu.	Upper sec.edu	Primary edu.	Upper sec.edu	Primary edu.	Upper sec.edu
Tyskland	.	.	57 005	68 619	61 787	77 628
relation till Sverige	.	.	1,61	1,78	1,51	1,76
Danmark	52 529	62 279	54 360	62 279	54 360	62 279
relation till Sverige	1,54	1,68	1,54	1,61	1,33	1,41
Spanien	44 576	50 823	47 182	53 759	57 067	65 267
relation till Sverige	1,31	1,37	1,33	1,39	1,39	1,48
Norge	40 392	42 258	43 614	46 247	43 861	46 495
relation till Sverige	1,19	1,14	1,23	1,20	1,07	1,05
Portugal	38 427	38 427	41 771	41 771	60 261	60 261
relation till Sverige	1,13	1,04	1,18	1,08	1,47	1,37
OECD-snitt	36 127	40 319	38 914	43 711	48 154	53 651
relation till Sverige	1,06	1,09	1,10	1,13	1,17	1,22
Sverige	34 086	36 983	35 349	38 584	40 985	44 141

Tabell 1

Lönestatistik för år 2009, köpkraftskorrigerad årslön i dollar (USD) samt omräkningsfaktor. Tabellen är sorterad efter högsta lön i upper secondary education (sista kolumnen). Primary education motsvarar ungefär tidigare svenskt lågstadium och upper secondary education ungefär svensk gymnasieskola.

Källa: OECD (2011), tabell D3.1. s.415

Som tabellen visar så har en tysk gymnasielärare som nått sin slutlön 76 procent starkare köpkraft än sin svenska kollega. Jämför vi med ett nordiskt grannland som Danmark så har en grundskollärare redan efter tio år i yrket 54 procent starkare köpkraft än sin svenska kollega. Detta mattas sedan av för att vid slutlönen vara 33 procent starkare.

I tabellen nedan redovisas vilka nivåer de svenska månadslönerna för dessa lärarkategorier skulle ha legat på om de svenska lärarna haft en lika god löneutveckling som det jämförda landet:

Tabell 2
Svenska månadslöner (SEK) för lärare omräknat efter respektive lands löneläge för lärare (se tabell 1). Uppgifter om månadslöner från Lärarnas Riksförbund (2012 d).

	Lön efter 10 års yrkeserfarenhet		Lön efter 15 års yrkeserfarenhet		Högsta lön	
	Primary edu	Upper sec.edu	Primary edu	Upper sec.edu	Primary edu	Upper sec.edu
	Faktiska svenska månadslöner (medelvärde) svenska månadslöner omräknat efter	26 307	28 095	27 343	29 947	30 949
Tyskland	.	.	44 022	53 306	46 733	57 230
Danmark	40 513	47 200	42 108	48 215	41 162	45 849
Spanien	34 462	38 490	36 366	41 626	43 019	48 125
Norge	31 305	32 028	33 632	35 936	33 115	34 143
Portugal	29 727	29 219	32 265	32 343	45 495	44 548
OECD-snitt	27 885	30 624	30 077	33 840	36 210	39 671

Tabellen visar att om de svenska lärarlönerna skulle hålla samma nivå som de tyska så skulle en grundskolelärare (tidigare år) med 15 års yrkeserfarenhet tjäna drygt 44 000 kronor i månaden, det vill säga 17 000 kronor mer i månaden än vad han gör i dag i Sverige. Motsvarande differens mot Tyskland för en svensk gymnasielärare med samma erfarenhet är 23 000 kronor. Det är intressant att notera att den tyska slutlönen för en gymnasielärare, i svenska mått mätt, motsvarar riksdagsmannaarvodet för vilket de svenska gymnasieadjunktslönerna tidigare utgjorde måttstock för.

Referenser

Lärarnas Riksförbund. (2011). Efterlysning: Vart tog kopplingen mellan hög måluppfyllelse för eleverna och bättre lärarlöner vägen?
Stockholm: Lärarnas Riksförbund.

Lärarnas Riksförbund. (2012 a). Läraryrkets attraktionskraft på fallrepet.
Stockholm: Lärarnas Riksförbund.

Lärarnas Riksförbund. (2012 b). Individuella löner – kollektivt bakslag.
Stockholm: Lärarnas Riksförbund.

Lärarnas Riksförbund. (2012 c). Lön och karriärmöjligheter för lärare – en internationell utblick. Promemoria. Stockholm: Lärarnas Riksförbund.

Lärarnas Riksförbund. (2012 d). Lönestatistik för medlemmar i kommunal sektor.

Lärarnas Riksförbund. (2012 e). Allt annat än lärare! 1 000 gymnasieelever om sina drömyrken och sina kommande yrkesval.
Stockholm: Lärarnas Riksförbund.

OECD. (2011). Education at a Glance 2011. [<http://www.oecd.org>]. (2012-06-26).

Saco. (2012). Sacos lönestatistik.

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

Lärarnas Riksförbund är det enda förbundet i Sverige som endast organiserar enbart behöriga lärare och studie- och yrkesvägledare. Vi är en partipolitiskt obunden organisation och är med våra drygt 85 000 medlemmar ett av de största förbunden inom Saco, Sveriges Akademikers Centralorganisation.